

Стенографски дневник

НА

136. заседание

Понеделник, 5 януари 1948 г.

Открито в 16 ч. 10 м.

Председателствувал подпредседателят Атанас Драгиев.

Секретари: Ефрем Митев и Рада Ноева.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Съобщения:	Стр.	Стр.	
Отпуска	889	Говорил Петко Търпанов	890
Законопроект за бюджета на Народната република България за 1948 г.	889	2. За изменение и допълнение на закона за таксите, събрани от Министерството на външните работи и от българските легации и консулства в странство. (Приемане на първо четене)	890
Дневен ред:		3. За извършване на доставки и работи за сметка на държавата. (Приемане на първо и второ четене)	891, 893
Законопроекти:		Говорил: м-р д-р Иван Стефанов	892
1. За изменение на закона за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание. (Приемане на първо и второ четене)	890	Дневен ред за следващото заседание	893

Председателствуваш Атанас Драгиев: (Звъни) Има нужното число народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: д-р Александър Георгиев, Александър Ковачев, Александър Оббов, Анастасия Каварджикова, Борис Атанасов, Борис Стоев, д-р Васил Ханджиев, Васил Ацев, Владимир Поптомов, Вълчо Цанков, Ганчо Минев, Генчо Райков, Георги Божков, Георги Връбчев, Георги Хайдутков, д-р Георги Петков, д-р Георги Славчев, Георги Малинов, Георги Босолов, Горан Ангелов, Груди Атанасов, Димитър Захариев, д-р Димитър Хаджиев, Димитър Чорбаджиев, Димитър Греков, Димитър Стоичков, Димо Костадинов, Динко Тодоров, Дойчо Чолаков, Дончо Досев, Дочо Шипков, Жейка Хардалова, Желю Иванов, Желязко Стефанов, Иван Василев, Иван п. Димитров, Иван Евтимов, Иван Попов, Иван Делев, Иван Чонос, Илия Добрев, Иемил Сарходжов, Йордан Петков, Йордан Маргенов, Коста Кочанов, Костадин Велев, Костадин Димов, Крум Миланов, Ефрем Кюляков, Ллаю Ганчев, Любен Гумеров, Макра Гюлева, Марин Шивров, Марин Маринов, Мата Тюркелджиева, Михаил Попов, Мустафа Юмеров, Недялка Душкова, д-р Ненчо Николаев, д-р Никола Кръшков, Петър Бомбов, Петър Запрянов, Петър Панайотов, Петър Пергелов, Петър Янков, Сава Дълбоков, Слав Балжакон, Станка Димитрова, Стефан Бакърджиев, Стою Неделчев, Стоян Гюров, Тодор Атанасов, Тодор Янакиев, Христо Куртев, Цанко Григоров, Цветана Киранова, Юсни Еминов, Янко Костадинов, Янко Комитов и Янко Деведжиев)

Съобщавам на г-да народните представители, че бюрото е разрешило отпуск на следните народни представители: Александър Ковачев — 3 дни, Александър Оббов — 3 дни, Витко Иванов — 1 ден, Ганю Радев Костов — 1 ден, Георги Връбчев Георгиев — 2 дена, Георги Христов Подиванов — 4 дни, Димо Атанасов — 10 дни, Дойчо Чолаков — 4 дни, Иван Пенчев Генев — 4 дни, Илия Николов Игнатов — 9 дни, Любен Казаков — 2 дена, Манасил Стоянов — 1 ден, Петър Йовчев Бобчев — 19 дни, Петър Янчев — 2 дена, Стоичко Рамков — 1 ден и Цанко Григоров — 1 ден.

Народният представител Ангел Бъчваров моли да му се разреши отпуск 4 дни. Същият досега се е ползвал с 19 дни. Ония от г-да народните представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител д-р Димитър Хаджиев моли да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Андрей Михайлов моли да му се разреши отпуск 4 дни. Същият досега се е ползвал с 29 дни. Ония от г-да народните представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Груди Атанасов моли да му се разреши отпуск 4 дни. Същият досега се е ползвал с 27 дни. Ония от г-да народните представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Деню Попов моли да му се разреши отпуск 4 дни. Същият досега се е ползвал с 26 дни. Ония от г-да

народните представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Димитър Чорбаджиев моли да му се разреши отпуск 3 дни. Същият досега се е ползвал с 26 дни. Ония от г-да народните представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Димитър Греков моли да му се разреши отпуск 4 дни. Същият досега се е ползвал с 26 дни. Ония от г-да народните представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Дочо Шипков моли да му се разреши отпуск 3 дни. Същият досега се е ползвал с 26 дни. Ония от г-да народните представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Иван Димитров моли да му се разреши отпуск 4 дни. Същият досега се е ползвал с 22 дни. Ония от г-да народните представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Любен Гумеров моли да му се разреши отпуск 1 ден. Същият досега се е ползвал с 30 дни. Ония от г-да народните представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народната представителка Макра Гюлева моли да й се разреши отпуск 3 дни. Същата досега се е ползвала с 27 дни. Ония от г-да народните представители, които са съгласни да й се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народната представителка Мата Тюркелджиева моли да й се разреши отпуск 4 дни. Същата досега се е ползвала с 37 дни. Ония от г-да народните представители, които са съгласни да й се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител д-р Ненчо Николаев моли да му се разреши отпуск 4 дни. Същият досега се е ползвал с 22 дни. Ония от г-да народните представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Петър Запрянов моли да му се разреши отпуск 1 ден. Същият досега се е ползвал с 30 дни. Ония от г-да народните представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Съобщавам на г-да народните представители, че в бюрото е постъпил от Министерството на финансите законопроект за бюджета на Народната република България за 1948 г. Законопроектът е отпечатан и раздален на г-да народните представители. Същият ще бъде вписан в дневния ред на следващото заседание.

Г-жи и г-да народни представители! Както е известно на всички ви, тази заран всеуважаемият и високо почитан и ценен наш другар, народен представител от Българския земеделски народен съюз и министър на мините и подземните богатства, Васил Павурджиев,

се е поминал. Моля г-да народните представители да почетат паметта на същия със ставане на крака. (Всички стават прави, запазвайки едновременно мълчание)

Пристъпваме към точка първа от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение на закона за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание.

Моля секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Илия Радков (з): (Чете)

„МОТИВИ

за изменение на закона за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание

Г-да народни представители! С приемане на новата Конституция на Народната република България, от Великото народно събрание се налага да бъдат изменени много разпоредки в действащите у нас закони, за да се поставят в съгласие с Конституцията. Преустройството на държавната ни организация, което е започнало, изисква някоя от тези разпоредки да бъдат изменени или отменени без всякакво отлагане, защото се явяват спънка за нормалната работа и строителство. Такова е разпоредбата на чл. 38, алинея втора, от закона за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание, по силата на която държавните служители не могат да бъдат избирани за народни представители.

Понеже това разпоредба е противоконституционно, а от друга страна необходимо е да се даде възможност на правителството, не забавяно да използва за практическа работа в държавната администрация енергията, опитността и способностите на много от народните представители, то трябва това законно разпоредба в нашия избирателен закон да бъде отменено.

Водим от горните съображения, аз предлагам настоящия законопроект, с молба, той да бъде гласуван и приет от г-да народните представители.

Министър на вътрешните работи: Антон Югов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение на закона за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание

Параграф единствен. Заличава се алинея втора на чл. 38.

Председателстващ Атанас Драгиев: По законопроекта има думата народният представител Петко Търпанов.

Петко Търпанов (сЛ): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Внесеният от г-н министъра на вътрешните работи законопроект за изменение на закона за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание като се мотивира, че разпоредбата на алинея втора от чл. 38 на този закон е противоконституционна и, от друга страна, че е крайно необходимо незабавното използване за практическа работа в държавната администрация на енергията, опитността и способностите на мнозина от народните представители, е в пълно противоречие с Конституцията на Народната република България поради следните съображения.

Съгласно чл. 2 от Конституцията цялата власт в република България произтича от народа и принадлежи на народа и тази власт се осъществява чрез свободно избрани представителни органи, които, съгласно чл. 4 от същата Конституция, са отговорни само пред избирателите. А според членове 15 и 16 Народното събрание е върховен орган на държавната власт и носител на същата власт във всичката ѝ пълнота и Народното събрание е единственият законодателен орган на Народната република България.

При това разпоредба на Конституцията пита се: може ли членовете на върховния орган на държавната власт и единственият законодателен орган и отговорни само пред избирателите да бъдат поставени в служебно положение подчинени на върховния изпълнителен и разпоредителен орган на държавната власт? Отговорът не може да бъде друг, освен отрицателен, защото съгласно чл. 38 от Конституцията върховен изпълнителен и разпоредителен орган на държавната власт е Правителството, т. е. Министерският съвет. Как е възможно тогава за нуждите на държавната администрация, която се намира под пряката власт на изпълнителния и разпоредителен орган, да бъдат поставени, като изпълнителни органи, членовете на върховния законодателен орган, пред който, според чл. 40 от Конституцията, правителството отговаря и дава отчет за своята дейност като изпълнителен орган? Подобно смещение на властите днешната Конституция не допуска.

Народното събрание, упражнявайки законодателната си власт за гласуването на закони, същевременно дава и разпоредки за си за изпълнението им от върховния изпълнителен орган. Но същевременно Народното събрание има и правото на парламентарен контрол върху дейността на върховния изпълнителен орган, като всеки народен представител има правото да отправя питания и запитвания до Правителството и неговите членове.

Възможно ли е тогава, щото народният представител, като член на Народното събрание, изпълнявайки своя дълг на върховен орган, да законодателства свободно, по съвест и убеждение, и упражнявайки същото право на парламентарен контрол чрез питания и запитвания до върховния изпълнителен орган — Министерският съвет и неговите членове — да го снемат и наредят в редовете на държавните служители с отговорностите на същите? Как е възможно, щото този, който законодателства и контролира в един момент, в друг да изпълнява служба като орган на администрацията и след това да контролира сам себе си? Правата, задълженията и отговорностите на народния представител, като член на

Народното събрание, са точно и положително определени в Конституцията и във от тия задължения други, каквито и да бъдат те, не бива да му се възлагат по какъвто и да е начин. Той е получил доверието на народа да законодателства и да контролира, но не и да бъде контролиран от други органи. Той отговаря за своята дейност като народен представител пред избирателите, а като длъжностно лице от държавната администрация той ще трябва да отговаря дисциплинарно, наказателно и граждански за провиненията си по служба на общо основание, като всяко длъжностно лице, според чл. 46 от Конституцията.

Известно е колко тежки и дълги борби са водени, докато се извоюва една от най-съществените привилегии на Парламента — правото на Народното събрание да обсъжда и гласува бюджета на държавата. От този момент единствено Народното събрание има правото да обсъжда и гласува най-важния парламентарен акт — държавния бюджет, като определя системата за събиране на приходите и посочва обществените нужди, за които трябва да се правят разходи.

В чл. 17, точка седма, от Конституцията се казва, че Народното събрание гласува бюджета на държавата, закона за сключване на бюджетното упражнение, определя данъците и реда на събирането им и затова всякакви ограничения, от каквото естество и да бъдат те, които засягат правата и свободите на народния представител досежно участието му в Парламента при обсъждането и гласуването на държавния бюджет, биха били противни на разпоредбата на Конституцията.

По всички тия съображения от името на нашата парламентарна група заявявам, че ще гласуваме против законопроекта.

Димитър Димов (к): Мухлясала логика е Вашата, г-н Търпанов!

Председателстващ Атанас Драгиев: Ще пристъпим към гласуване на законопроекта. Ония г-да народни представители, които поемат по принципи законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Помощник-министър Любен Ангелов: Поради това, че не става нах някакви особени разисквания по законопроекта, моля г-да народните представители, законопроектът да бъде разгледан и на второ четене, по спешност.

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с предложението на помощник-министъра на вътрешните работи, законопроектът да мине и на второ четене, по спешност, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля секретаря да докладва законопроекта на второ четене.

Секретар Илия Радков (з): (Чете)

„ЗАКОН

за изменение на закона за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание.

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така прочетеното заглавие на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Илия Радков (з): (Чете)

„Параграф единствен. Заличава се алинея втора на чл. 38.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така прочетенния параграф единствен, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка втора:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за таксите, събирани от Министерството на външните работи и от българските легации и консулства в странство.

Моля секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Илия Радков (з): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на закона за таксите, събирани от Министерството на външните работи и от българските легации и консулства в странство

Г-да народни представители! Таксите, които събира Министерството на външните работи, респективно легациите и консулствата ни в чужбина, се събират по размери, установени със съответен закон от 29 април 1931 г. Тези размери, макар и установени в доста високи размери за времето, при настъпното поскъпване на животът през време и след войната, се явяват недостатъчни с оглед на твърдо увеличените разходи за издръжка на съответните служби и следва да бъдат увеличени.

Друго обстоятелство, което налага увеличението им, е в това, че напоследък чуждите държави, респективно легациите и консулствата им, са увеличили чувствително събираните от тях такси за избиране на български паспорти или за документи, издадени на наши поданици.

Увеличението на таксите ще засили и постъпленията в чужди джани на нашите легации и консулства, с което ще се помогне косвено и за издръжката им в чужди джани. Едновременно с това ще бъде облекчен и държавният бюджет чрез засилване на приходите му. От друга страна за избягване евентуално въздържане от

услугите на министерството, легациите и консулствата ни, което би дал обратни резултати от тия, преследвани с закона, особено се прекомерното увеличение на таксите.

Като имате пред вид изложеното, моля, в-жи и г-да народни представители и представители, да разгледате и, ако одобрите, да гласувате приложените законопроект.

Гр. София, декември 1947 г.

Министър на външните работи: Васил Коларов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение и допълнение на закона за таксите, събрани от Министерството на външните работи и от българските легации и консулства в странство

Чл. 1. В закона за таксите, събрани от Министерството на външните работи и от българските легации в странство, се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея първа на буква „а“ от чл. 1 се изменя, както следва: „за виза на иностранный паспорт: 1) транзитна — 500 лв.; 2) за двукратно посещение — 1000 лв.; 3) за едно влизане в страната — 1200 лв.; 4) за няколко влизания в страната или за премияване през нея в продължение на три месеца — 3.200 лв. и в продължение на шест месеца — 6.000 лв.“

2. Буква „б“ на чл. 1 се изменя, както следва: „за виза на корабелни патенти за кораби с платна или параморди с регистър до 1.000 тона бруто — 2.000 лв., от 1.001 до 3.000 тона бруто — 3.500 лв. и от 3.001 тона нагоре — 6.000 лв.“

Тези такси могат да се увеличат или намалят по отношение корабите на всяка чужда държава, въз основа принципа на взаимност, с „Правилника и тарифата“, издавани от министъра на железниците и пристанищата след вземане съгласието на министъра на външните работи.

3. Буква „в“ на чл. 1 добива следната редакция: „за написване на всякакви заявления и други актове на български език — 350 лв. на страница от 30 реда или част от нея.“

4. Буква „г“ на чл. 1 добива следната редакция: „за заверка на всеки подпис на български поданик или учреждение — 350 лв., за всеки подпис на чужд поданик или учреждение — 700 лв.“

5. Алинея 1 на буква „д“ на чл. 1 се изменя така: „за издаване разни удостоверения на български поданици — 350 лв., а на чужди поданици — 700 лв.“

6. Буква „е“ на чл. 1 се изменя, както следва: „за заверяване всякакви преписи — за първата страница, състояща се максимум от 30 реда — 700 лв., а за всяка последваща или част от нея — 350 лв.“

7. Буква „ж“ на чл. 1 добива следната редакция: „за заверяване всякакви преводи на български от чужди езици и обратно — за първата страница при максимум 30 реда — 700 лв., а за всяка последваща или част от нея — 400 лв.; за българските поданици, ученици или работници се събира половината от тези такси и то за документи в пряка връзка с тяхното учение или занятие, като крайно бедните, а също и държавните стипендианти, се освобождават от плащане на такси за казаните документи.“

8. Член 4 се изменя така: „редовното подновяване паспортите на българските поданици, живущи в странство, е задължително. Проочияният повече от един месец да поднови паспорта си плаща 1.000 лв. глоба, както и стойността на паспорта за всяка изтекла просрочена година или част от нея, надвишаваща шест месеца.“

Чл. 2. Постановленията на настоящия закон влизат в сила 30 дни след датата на обнародването му в „Държавен вестник.“

Председателстващ Атанас Драгиев: По законопроекта няма записани оратори. Пристъпваме към гласуване.

Ония г-да народни представители, които приемат по принцип законопроекта на първо четене, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка трета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за извършване на доставки и работи за сметка на Държавата.

Моля секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Илия Радков (з): (Чете)

МОТИВИ

към законопроекта за извършване на доставки и работи за сметка на Държавата

В-жи и г-да народни представители и представители! Сега действащият закон за бюджета, отчетността и предприятията, от датата на влизането му в сила — 15 април 1943 г., досега е претърпял много изменения. Въпреки това обаче той съдържа ограничителни разпоредби, които, без да гарантират по ефикасен начин интересите на държавата при извършването на доставки и работи за същата, спъват стопанската дейност на държавните учреждения и пречат за своевременното задоволяване на техните потребности, поради което налага се те да бъдат съответно изменени или отменени.

Предлаганият законопроект има именно тази цел — да отмени отдел II „За предприятия“ на сега действащия закон за бюджета, отчетността и предприятията и да определи начините и условията на извършване доставки и работи за сметка на държавата.

Законопроектът е приспособен към нуждите на новото време. Той е кратък, тъй като са изоставени всички ограничителни и вредни за държавните интереси разпоредби, които се съдържат в сега дей-

стващия закон за б. о. и предприятията, както и всички ония разпоредби, които могат и трябва да бъдат уредени с правилник. По този начин законопроектът, държейки сметка за запазване държавните интереси, предлага и една по-съвременна и по-опростена процедура при извършване на доставки и работи.

Като имате пред вид изложеното, моля, в-жи и г-да народни представители и представители, да разгледате и гласувате предложените ви законопроект.

Гр. София, декември 1947 г.

Министър на финансите: Проф. д-р Иван Стефанов

(В залата влиза министър-председателят Георги Димитров, по специален състав на крака и ръкоплескания от членовете на Президиума, бюрото, министрите и народните представители от мнозинството)

ЗАКОНОПРОЕКТ

за извършване на доставки и работи за сметка на Държавата

Глава I

Общи положения

Чл. 1. Всички доставки и работи за сметка на държавата, включително продажбите, даването и вземането под наем, се извършват по предписанията на настоящия закон.

Чл. 2. Началникът на учреждениято, за сметка на което се извършва доставката или работите, с оглед на местните условия и получаване на най-големи изгоди за държавата, определя един от следните начини за извършването им:

- а) по нормирани или пазарни цени;
- б) чрез спазаряване по доброволно съгласие;
- в) чрез търг и
- г) по стопански начин.

Чл. 3. Доставки и работи от чужбина, въз основа на сключените стопански спогодби, се извършват от съществуващите държавни външни централи по определените в спогодбите условия и цени.

Доставки и работи от чужбина, извън сключените стопански спогодби или по неуговорени в сключените такива спогодби условия и цени за нуждите на отделни ведомства, се извършват, със съгласие на министъра на търговията и продоволствието, от споменатите по-горе централи, като при нужда при уговарянето и приемането на доставките и работите се привличат да участвуват и специалисти от съответното ведомство, посочени от съответния министър.

Ако доставките и работите от чужбина не са от обсега на съществуващите държавни външни централи, те се извършват, със съгласие на министъра на търговията и продоволствието, от комисия, назначена от съответния министър.

Одобряването на сключените сделки, съгласно алинея II и III, става от съответния министър със съгласие на министъра на търговията и продоволствието.

Чл. 4. Сключването на учрежденията и предприятията се извършва и чрез наряди, по условия, определени от Министерския съвет, по доклад на съответния министър.

Чл. 5. В изключителни случаи Министерският съвет, по доклад на съответния министър, може да разрешава извършването на доставки или работи и по други начини.

А. По нормирани или пазарни цени

Чл. 6. Предмети и услуги, цените на които са нормирани от държавен институт, се набавят или извършват по така нормираните цени. Ако пазарните цени са по-ниски, или нормираните цени са само максимални или се определят за всеки случай поотделно, набавянето на предметите или извършването на услугите става по един от останалите начини, посочени в чл. 2.

Б. Спазряване по доброволно съгласие

Чл. 7. Извършването на доставки или работи по доброволно съгласие става по свободно уговорени условия от спазрителна комисия.

Спазрителната комисия се състои от три длъжностни лица, включително финансов представител, и се назначава от съответния министър, респ. от председателя на околийската или общинска народна управа.

За доставки и работи за нуждите на легациите и консулствата комисията се състои от канцлера и едно или две длъжностни лица.

В. Търг

Чл. 8. Търговете се произвеждат чрез тайна или явна конкуренция при публично състезание.

Търговете чрез тайна конкуренция стават чрез подаване на оферта и документи за правоучастие в запечатани пликове пред тържна комисия, до определен час.

Търговете с явна конкуренция се произвеждат чрез явна и последователно наддаване или малонаддаване от първоначално оферирани пред тържната комисия цени от конкуренти, които са представили документи за правоучастие до определения за това час.

Тържните комисии се назначават по реда и в състав, определен в чл. 7.

Г. Стопански начин

Чл. 9. Извършването на работи по стопански начин става непосредствено от учреждениято, с набавени от него материали и наета работна ръка. В този случай доставката на материали се извършва по един от начините, определени в чл. 2.

Чл. 10. За извършване на работи по стопански начин на стойност над 1.000.000 лв. се представя и подробна сметка-план, съдържаща стойността на материалите, работната ръка и общата сума.

Министърът може да поиска да му бъде представена подробна сметка-план и за работи на стойност по-малка от 1.000.000 лв.

В срок от 3 месеца след завършване на работите началникът на учреждениято представя на съответния министър окончателен отчет за направеното, заедно с подробната сметка-план.

Глава II

Продажба и размяна на материали и предмети

Чл. 11. Държавните учреждения могат да предават ненужните им материали и предмети на други такива, без заплащане. Тези материали и предмети се изписват от книгите на предаващото учреждение и записват по тях на приемащото.

Държавни материали и предмети могат да бъдат предавани на държавни предприятия и на автономни учреждения на публичната власт, но срещу заплащане на стойността им, която се определя от комисия с представители на предаващото и приемащото учреждение или предприятието.

Държавните учреждения могат да разменят с държавни предприятия, автономни учреждения на публичната власт или с частни физически или юридически лица материали и предмети на равна стойност, или с допълъване. Оценката се извършва от комисията по алинея втора.

Глава III

Изпълнение на доставките и работите

Чл. 12. Изпълнението на доставките и работите става според договорните условия и книжа.

Рекламации във връзка с изпълнението на доставките и работите се правят пред началника на учреждениято, за сметка на което те се извършват, и се разглеждат от комисия от длъжностни лица, с участието на финансов представител.

Чл. 13. Исковите против държавата във връзка с рекламации по изпълнение на доставки или работи се погасяват в тригодишен срок, начина от датата на извършване на действието, за което се отнася рекламацията, или от датата, на която е съобщено решението на комисията по предшествувания член.

Исковите за връщане на заложи и гаранции се погасяват след изтичане на три години от деня, в който са станали свободни.

Спорове по извършване на доставки или работи, предявени от страна на поданица на чужди държави, са подсъдни на българските съдилища.

Глава IV

Особени разпоредби

Чл. 14. Разпоредбите на този закон са задължителни и за всички учреждения на публичната власт, включително и фондовете при същите, а не важат за обособените на самостоятелна предприятия.

Чл. 15. Министрите могат да възлагат на упълномощени от тях длъжностни лица правата, които имат по настоящия закон.

Чл. 16. Настоящият закон влиза в сила от 1 януари 1948 г. и отменява отдел II от закона за бюджета, отчетността и предприятията, както и всички общи и специални закони, които му противоречат.

Разпоредбите на този закон, може да бъдат изменявани или отменявани само с особен закон за изменение и допълнение на същия.

Чл. 17. Подробните правила за прилагането на този закон, както и за правата, задълженията на страните и наказаниата във връзка с извършването и извършването на държавните доставки и работи, се определят с правилник, одобрен от Министерския съвет.

До изработването на правилника министърът на финансите издава временни наредби по приложението на закона.

Чл. 18. Праваотношенията по всички договори за строителни предприятия, сключени съгласно чл. 120а от закона за бюджета, отчетността и предприятията, по решение на съответния министър, могат да се ликвидират след влизане в сила на този закон, без право на обезщетение за предприемача.

Председателстващ Атanas Драгиев: По законопроекта има думата г-н министърът на финансите д-р Иван Стефанов.

Министър д-р Иван Стефанов: (От трибуната. Посрещат с ръкоплескания от народните представители от мнозинството) Драги народни представители и народни представители! Както вече имах случая да кажа пред вас преди няколко дни, представеният на нашето внимание законопроект отменя втория отдел от закона за бюджета, отчетността и предприятията, след като първият отдел биде заменен с наскоро гласувания от Народното събрание закон за бюджета и отчетността.

Който е имал възможността да оравни законопроекта, представен днес на разглеждане, със сегашно съществуващия закон за бюджета, отчетността и предприятията в тази втора негова част, сигурно е могъл да konstатират, че с представения законопроект се опростява твърде много процедурата, по която в бъдеще ще стават доставките на стоки и услуги за сметка на държавата. Вместо омаи скопаност, които имаме в досега съществуващия закон за бюджета, отчетността и предприятията — непременно да се мине по един опростен ред на използване различните средства за набавяне — сега се предоставя от самото начало на началника на учреждениято, на съответния разпоредител с кредитите по бюджета, да избере един от най-походящите за случая четири упоменати в чл. 2 начина за набавянето на стоки и услуги. Тези начини са: по нормирани пазарни цени, чрез спазаряване по доброволно съгласие, чрез търг и по стопански начин — известни и сега практикувани начини, за набавяне на стоки и услуги за сметка на държавата.

Разбира се, с предоставянето възможност на началника на учрежденията да избере един от тези начини за набавяне се възлага и отговорност за това, че е избран действително най-целесъобразния начин. В законопроекта в най-общи положения се определя за всеки един начин какво трябва да се направи, за да се смия, че набавянето е станало напълно редно. В някои случаи се предвижда създаване на комисия с представител и на финансовото ведомство; предвижда се при доставката чрез търг съответната процедура за явно и тайно състезание и се предвижда също така, че за доставки по стопански начин над един милион лева трябва да има предварително изработена проект-сметка, да се знае какви и колко материали на каква стойност се предвиждат да бъдат доставени по този начин, колко и на каква стойност работна ръка ще бъде използвана за съответната работа. При това съществува възможността за съответния министър и за по-малки суми да изиска такава проект-сметка, щом това е целесъобразно. Във всеки случай обаче и за големи, и за малки доставки по стопански начин се предвижда, че най-късно след 3 месеца се представя най-пълен отчет за извършената работа и за изплатените суми.

В законопроекта също така се предвижда да може да става продажба и размяна на материали и предмети както между държавни учреждения помежду им, така също и между учреждения и държавни предприятия, а също така и между държавни учреждения и предприятия и частни лица. Досегашните предписания на закона за бюджета, отчетността и предприятията предвиждат една процедура, която само отежнява работата и в много случаи е против интересите на държавата.

Аз няма да се спирам върху другите постановления на законопроекта. Искам да обърна вниманието ви обаче на един важен въпрос. А този въпрос е: дали, като се опростява цялата работа по набавянето на стоки и услуги за сметка на държавата, не се създава опасността да бъдат увредени по един или друг начин, съзнателно или не, умислено или не, интересите на държавата?

Аз мисля, че мога смело да заявя, че такава опасност не се създава и смятам, че ще бъде това разбирано, като се имат пред вид следните няколко решаващи в това отношение обстоятелства. Първото обстоятелство е, че ние имаме вече една съвременно развита обстановка за произвеждането на тези доставки на стоки и услуги за сметка на държавата, в сравнение със съществуващата по-рано. Ние имаме национализирана индустрия, имаме организирана външна търговия в ръцете на държавни и смесени държавно-кооперативни или държавно-кооперативни и частни предприятия, във всеки случай предприятия, в които държавата има решаваща дума, решаваща роля в управлението им и в извършването на цялата тяхна работа; имаме и национализацията на банките, което е от значение, защото в миналото много сделки се извършваха с участието на банките, особено за доставки от чужбина, където можеха да се правят известни избиакания на договорните условия или създаването на условия, оцетяващи интересите на държавата, и се облагодетелствуват някои от участващите в тях доставки лица.

Най-сетне — и което е може би най-важно от всичко — тези доставки ще стават в бъдеще не само въз основа на общия годишен бюджет на държавата, а и въз основа на тримесечния бюджетни планове и въз основа на месечни касови планове. За всяко едно учреждение следователно ще бъдат определени за един съвсем кратък период от време възможностите за набавяне на стоки и услуги. По този начин се поставя една реална база за плановото отправление на всички тези доставки на стоки и услуги за сметка на държавата. Тук се предоставя свободата на шефа на учреждениято само по отношение на това, да намери най-изгодния начин на доставката, да извърши доставката най-своевременно и най-целесъобразно.

А пък що се отнася до това, че началникът на учреждениято не ще може и в тези тесни рамки да уврежда интересите на държавата, за това можем да почерпим увереност в други две обкрояжения. Едно, това е, че държавните служители сега имат въобще друг полет към своето задължение да пазят интересите на държавата. Няма вече и тази атмосфера на аферизъм, не спекулативност, каквато характеризираше в миналото нашата общественост. Аферизмът и спекулативността в частните предприятия неминуемо подхранват аферизма и спекулативността между държавните служители. Отмичането на тези корени в областта на частното стопанство чрез национализацията, чрез поставянето под един все по-тесен контрол от страна на държавата, оздравява и атмосферата, в която се намира държавният служител.

На второ място, държавният служител днес е поставен не пред една държавна власт, за която той самият чувствава, че е противонародна, че против нея са устремени борбите на всички онова, което е прогресивно и демократично в страната. Той вижда, че е служител на една народна власт и недоволство, толкова по малко пък престъпното използване на своето служебно положение, той не може да не чувствава това, е едно престъпно действие срещу народа и неговите интереси.

На трето място, ние имаме една много по-потегната държавна власт, един много по-потегнат държавен апарат. Съдът на сегашно държавно учреждение е оанг на министерство, крайно негоден, за да можем час по-скоро да преодолеем слабостите, които има в нашия държавен апарат, именно Комисията за държавния контрол. Имаме значително подобрен апарат и за финансов контрол, имаме значително подобрен апарат на отчетниците. Всичко това не може да не се отрази върху цялата дейност на разпоредителите с бюджетните кредити в направление да направят невъзможно или да ограничат извършването много всякакво желание да се злоупотребава с държавни средства.

На всичко това трябва да се прибави още едно решаващо обстоятелство, а то е, че ние имаме и една будна отечественофронтиска общественост, която, както вече в много случаи досега това

се е показало на дело, ще съумее да постави на място, да разобличи всеки държавен служител, който би използвал своето положение, за да злоупотребява обществени средства.

Като се има всичко това пред вид, драги народни представители и народни представители, не може да не се прецени, че представеният законопроект от всяка гледна точка представлява едно съобразяване със съществуващите сега условия, съобразяване с новата обстановка както на държавния апарат, така и на цялата наша общественост, на целия наш обществен живот и че съобразяването на един такъв закон за извършване на доставки и работи за сметка на държавата ще може и да се премахне една стъпка отегчителна формалистика, която, между другото казано, съсем не обезпечаваше сфикасното запазване интересите на държавата, и ще може да се обезпечи най-цялостното, най-икономното изразходване на държавните средства за доставката на стоки и услуга за потребностите на държавата.

Като имате всичко това пред вид, аз ви моля да гласувате представения законопроект на първо четене. (Ръкоплескания)

Председателстващ Атанас Драгиев: Пристъпваме към гласуване. Ония г-да народни представители, които приемат по принцип, на първо четене, законопроекта за извършване на доставки и работи за сметка на държавата, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата министърът на финансите.

Министър д-р Иван Стефанов: Понеже няма никакви изказвания върху представения законопроект, нито пък са направени каквито и да било предложения за изменение и допълнение, за мисля, че мога да помоля Великото народно събрание да пристъпи незабавно към гласуване на законопроекта по спешност и на второ четене.

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с предложението на г-н министъра на финансите, да се гласува законопроектът и на второ четене, по спешност, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. Моля секретаря да докладва законопроекта.

Секретар Илия Радков (з): (Чете чл. 1)

„З А К О Н“

за извършване на доставки и работи за сметка на държавата.

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така прочетеното заглавие на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Илия Радков (з): (Чете чл. 1)

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така докладвания чл. 1 от законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Илия Радков (з): (Чете чл. 2)

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така докладвания чл. 2 от законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Илия Радков (з): (Чете чл. 3)

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така докладвания чл. 3 от законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Илия Радков (з): (Чете чл. 4)

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така докладвания чл. 4 от законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Илия Радков (з): (Чете чл. 5)

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така докладвания чл. 5 от законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Илия Радков (з): (Чете чл. 6)

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така докладвания чл. 6 от законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Илия Радков (з): (Чете чл. 7)

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така докладвания чл. 7 от законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

* За текста на законопроекта виж първото четене на стр. 891.

Подпредседател: (п) АТАНАС ДРАГИЕВ

Секретар Илия Радков (з): (Чете чл. 8)

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така докладвания чл. 8 от законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Илия Радков (з): (Чете чл. 9)

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така докладвания чл. 9 от законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Илия Радков (з): (Чете чл. 10)

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така докладвания чл. 10 от законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Илия Радков (з): (Чете чл. 11)

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така докладвания чл. 11 от законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Илия Радков (з): (Чете чл. 12)

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така докладвания чл. 12 от законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Илия Радков (з): (Чете чл. 13)

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така докладвания чл. 13 от законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Илия Радков (з): (Чете чл. 14)

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така докладвания чл. 14 от законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Илия Радков (з): (Чете чл. 15)

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така докладвания чл. 15 от законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Илия Радков (з): (Чете чл. 16)

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така докладвания чл. 16 от законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Илия Радков (з): (Чете чл. 17)

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така докладвания чл. 17 от законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Илия Радков (з): (Чете чл. 18)

Председателстващ Атанас Драгиев: Ония г-да народни представители, които са съгласни с така докладвания чл. 18 от законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Дневният ред за днешното заседание на Великото народно събрание е изчерпан.

Следващото заседание на Събранието ще се състои на 9 т. м., 3 ч. след пладне, със следния дневен ред:

1. Първо четене на законопроекта за бюджета на Народната република България за 1948 г.

Второ четене на законопроектите:

2. За изменение и допълнение на закона за таксите, събирани от Министерството на външните работи и от българските легации и консулства в странство.

3. Приемане оставките на народните представители:

1. Кюстендилския народен представител Крум Кюлявков.

2. Старозагорския народен представител Стою Иванов Неделчев.

3. Неврокопския народен представител Юси Еминов Имамов.

Моля ония г-да народни представители, които са съгласни с така прочетенния дневен ред, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Обявявам заседанието за закрито.

(Закрито в 17 ч. 10 м.)

Секретари: { (п) ЕФРЕМ МИТЕВ
(п) РАДА НОЕВА

Началник на Стенографското отделение: (з) ТОДОР АНГЕЛИЕВ